

Kodu Uudised

Kogukonna eri

Nr. 1 (1) Jaanuar 2020

Luunja valla kogukonna mõttetalgud

Luunja vallas toimusid kolmel 2019. aasta sügistalvisel laupäeval mõttetalgud. Arutati ühiselt, missugune võiks vald olla 3–5 aasta pärast ja mida saab ühiselt seatud eesmärkide poole liikumiseks teha. Osalejaid ja kaasamõtlejaid jätkus, sõlmiti nii mõnigi uus tutvus, tehti ühiseid plaane.

Mõttetalgud toimusid arenguprogrammi „Euroopa Liidu avalike teenuste delegeerimise ja koosloome arenguprogramm kohalike omavalitsuste ja vabaühenduste esindajatele“ raames. Talgupäevi juhtis Sotsiaalse Innovatsiooni Labor, kes on koosloomekoolitusi ja ühiselt mõtlemise meetodit läbi viinud ka teistes valdades ja organisatsioonides. Programmi juht Rasmus Pedanik kinnitas, et nii ulatuslikku teemat käsitlevat koosloomet nagu Luunjas viis ta siiski läbi esimest korda.

Tänases lehes soovime kokku võtta nende kolme päeva arutelud ja tulemuse, milleni vallas ühiselt jõuti, ja anda teada, mida juba tehakse või tegema plaanitakse hakata.

Esimene kohtumine

Esimene talgupäev toimus 26. oktoobril ja selle eesmärk oli luua ühine visioon vallast 3–5 aasta pärast. Osalised lasid fantaasial lennata – otsisid ajakirjadest kõnekaid pilte ning kleppisid need suurtele aluspaberitele. Pildid valiti selliselt, et need tekitaksid ettekujutuse tuleviku Luunjast – kõigest, mida vallas kord näha tahetakse. Eri laudades mõtelnud inimeste nägemus vallast oli paljuski sarnane: kergliiklusteed, korrastatud keskväljak, hubased kodud, kaunid matka- ja rattarajad, keskkonnasõbralik tegutsemine, hoolitsetud ja atraktiivne mõisapark, spordiväljakud, turvaline transpordiühendus, tänapäevane kool, sõbralik vanadekodu, väärtustatud elanikud ja töötajad, sõbralikud ja õnnelikud inimesed, kellel on aega nautida Luunja valla kaunist loodust.

Järgmise ülesandena sõnastati laudkondades pildikollaažidele jõudnud mõtted ja kirja sai kõik, mis vallas järgmise 3–5 aasta jooksul tehtud võiks saada. Mõtted kirjutati ühekaupa suurtele lehtedele ning kinnitati ühisele väga suurele, enam kui viis meetrit pikale sinisele tahvlile. Mõtteid koguti seni, kuni üheski lauas enam midagi uut lisada ei olnud.

Järgmisena hakati mõtteid grupeerima, kuni kõik leidsid omale koha alapealkirja all. Alapealkirjad ning järgmise 3–5 aasta plaanid said kirja selliselt.

Aktiivne, elujõuline, ettevõtlik ja jätkusuutlik kogukond

- Uute aktiivsete inimeste osalemine kogukonna elus
- Luunja naiseltsi uuenduskuur
- Külavanemate koostöö vallaga
- Igas külas toimub ühistegevus
- Vallas võiks olla 2–3 üle-eestilist üritust
- Kultuuriliselt oluliste laia kõlapinnaga ürituste toomine Luunjasse
- Tunnustamissüsteem: ilus kodu, ettevõtja, õpetaja ...
- Olemasoleva kodukohvikute idee laiendamine, nt 3 korda aastas erinevates külates
- Positiivsed näited, et kogukonnaga saab realselt midagi tehtud
- Luunjasse kunsti- ja laulu- ja muusika- ja pilliõpe nii lastele kui ka täiskasvanutele
- Huviringe juhendavad oma ala asjatundjad (spetsialistid)
- Kasutatud korralike riiete taaskasutus
- Kogukonna aed Luunjasse
- Kogukonnakeskuse loomine
- Lohkva kogukonnakeskuse valmimine
- Mahetoidu ringlus
- Taluturg
- 3–5 aasta pärast on näha tulemusi neil teemadel

Vilgas ettevõtlus

- Ettevõtluse toetamine Luunja vallas
- Kümme uut ettevõtet
- Loomne kaugtöö- ja tegeluskeskuse Luunjasse
- Multifunktsionaalsed keskused – huvitegevused, kaugtöö, teenused
- Normaalne uus toidupood
- Ressursside rakendus – ettevõtlus, üritused, üle/puudus, teenused, tooted
- Erineva suunitlusega turismipaketid Luunja vallas

- Tervisekeskus – ujula, massaažikabinet, perearst, ilu-teenused, jõusaal ...
- Näidiselamuarendus – kvaliteetse elukeskkonnaga
- Kohalik majutus ja toitlustus (pulmad, juubelid)
- Virtuaalreaalsuse keskus/õpe kogukonnakeskusesse
- Mahetoidutootjate võrgustik

Kaasaegsed ja kogukonna vajadustest lähtuvad sportimisvõimalused

- Spaa
- Luunja valla esindusvõistkonna loomine spordis
- Terviseedendus (turvalisus, tervishoiuteenused, jne: süsteemsus)
- Suursoo keskus avalikult tööle – mitte ainult valla allasutustele!
- Emajõe-äärne matkarada
- Rattarada/matkarada, mis ühendab kõik Luunja külad ja Tartu
- Loodus- ja terviserada
- Luunja kooli staadion: jooksurada, ramp, väravate ümbrus
- Kooli staadion on kaasaegne
- Sportimisvõimalus olemas – suusarajad!
- Suusarajad lennuväljal kuni ERMini
- Talispordivõimalused valla ulatuses
- Sadamas asuval saarele linnuvaatlustorn
- Tartu rattalaenuvõistkonnaga ühinemine
- Emajõgi kui tõmbenumber

Haridusasutuste ja kogukonna koostöö õitseb laste mitmekülgse hariduse nimel

- Lohkvas uus lasteaed valmis
- Kõikidel valla lastel on oma vallas lasteaia- või hoiukoht (ei lükka neid linna)
- Laste päevahoid – erinevates piirkondades
- Lasteaia rühmas 7–10 last
- Ujumise algõppe korraldamine eelkoolirühmadele (ujula)
- Koolil ja lasteaial oma õuesõppeala või -klass
- Luunja ja Kavastu koolid atraktiivseks – suunad, koostöö, rahvusvaheline koostöö, õppe kvaliteet
- Luunja kooli õppesuunad paika
- Kavastus tegutseb elujõuline kool
- Keskkooli staadion renoveeritud
- Kooli autoparkla ümber tõstetud
- Õnnelik õpetaja väärtustatud ametis
- Huviringe juhendavad oma ala asjatundjad (spetsialistid)
- Üks kehalise tund nädalas kohustuslik tantsuõpe
- Puu- ja rauatöökoda – hommikul kooliklassid, õhtul meeste töökoda koolimaja õuele garaaži
- Kool kui ühtne keskkond
- Loodusturismi õppeklass – õpperajad, rajakaamerad „kantsi“
- Ettevõtjate ja kooli koostööprojektid (õppetuulegeneeraator, päikesepatarei)
- Õuesõppeklassid (puupakud kogukonnalt, teisaldatav varikatus)
- Õunapuu kinkimine taastada, kogukonna õunaaed

Möttetalgute esimene kohtumine. Foto: Kadri Sõrmus

Rohelise valla kontseptsioon

- Biojäätmete ringlus
- Kogu valla süstemaatiline prügi sorteerimine, „roheline vald“

Valminud on kogukonna vajadustest lähtuv üldplaneering

- Valla uue üldplaneeringu valmimine
- Suur pilt – planeeringud, mõtestatud investeeringud!

Väärikas elukaar on kogukonna asi

- Efektivsem tugi erivajadustega inimestele
- Eakate kodu valda
- Kasuvanemate võrgustik
- Võtame aja maha – valla moto võiks olla „Võtame tempo maha ja naudime aega“
- Asendus- ja abiõpetajate teenus, mh pensionil õpetajate baasil
- Väärikas vananemine valikuvõimalusega

Turvalised ühendused ja liikumisharjumused

- Kergliiklustee Luunja-Kavastu
- Kabina kergliiklustee ja ristmik
- Kergliiklustee Rõõmu-Viira teel
- Kergliiklustee 1] Rõõmu-Viira, 2] Kavastu on valmis
- Kergliiklus eraldi autoliiklusest
- Tihedam ühistransport – Tartu-Rõõmu [kord tunnis]
- Tihedam ühistranspordi ühendus Tartu-Kavastu vahel
- Turvaline liiklus
- Turvaline liiklemine
- Ülekäigurajad
- Valgustatud ristmikud ja kergliiklusteed
- Smart Bike – füüsiline parkla. 1] Kasesalu kergliiklustee äärde; 2] Varaka juurde

Atraktiivne avalik ruum

- Luunja keskväljak on kaasaegne tõmbekeskus
- Luunja laululava on heas korras, seal lauldakse
- Luunja park korrastatud
- Roosiaed on rohkem esile tõstetud
- Mälestusmärkide väärtustamine
- Teadlik mainekujundus ja edulood
- Valla koduloomuuseum
- Renoveerimine *versus* uute majade ehitamine – sepi-koda, pumbamaja jne korda
- Luunjas on korralik avalik saun
- Pätsi vasikas [skulptuuripark] roosiaeda = mõtestatud mainekujundus

Päeva lõpul, kella 16 ajal lahkus rahvas Luunja kultuurimajast hämarduvasse laupäeva pärastlõunasse optimistlikult ja teotaheliselt. Järgmine kohtumine toimus juba kahe nädala pärast.

Teine kohtumine

Teine kohtumine toimus 7. novembril Luunja koolimajas. Selle päeva eesmärk oli arutada, mis takistused tuleb ületada, et 1. päeval sõnastatud head mõtted teoks teha. Selgus, et takistusteks on enamasti juurdunud harjumused, hoiakud ja hirmud. Neid on väga raske muuta, kuid ilma ei õnnestu soovitud tulemusteni jõuda. Ühiselt pandi kirja tegevused, mida on võimalik eesmärgi poole liikumiseks teha, koondati seotud tegevused ja liigitati valdkondadeks. Mõtted, milleni teisel talgupäeval jõuti, on siin.

Ettevõtlust toetav vald, elujõuline ettevõtlus ja aktiivne kogukond loovad koostöös kaasaegse taristu Ettevõtluse soodustamine

- Oma valla ettevõtjate teenuste ja toodete kasutamine
- Regulaarne turg [kui ilm vähegi lubab]
- Valla elanike börsileht
- Koostöökeskus – infopunkt, talupood, koosolekud, kaugtöö, sekretär, kohvik
- Hommikukohv ettevõtjatele [ettevõtjate kokkusaamise korraldamine]
- Alustada läbirääkimisi COOPiga uue poe tegemiseks

Ettevõtjate ja kogukonna kaasamine taristu loomisesse

- Jäätmejaamad igasse piirkonda või korraldatud ära vedu
- Rattateed valda [igasse piirkonda rattaga ligipääs]
- Kabina karjäär puhkealaks
- Poe peal olevate ruumide ja sepikoja kordategemine ja nt ettevõtlusele kasutada andmine
- Lohkva kogukonnakeskus
- Korralik staadion Luunjasse, Kavastusse
- Kergliiklusteed

Hooliv, innovaatiline ja tõhus vallavalitsemine

Tõhus kommunikatsioon

- Valla koduleht ülitõhusaks! Otsingusõnaga tuleb vajalik info kohe!
- Valla elanike üldine meiliregister
- Avaliku internetipunkti loomine raamatukokku [abistajaga]
- Luua süsteem kogukonnalt ideede korjamiseks ja menetlemiseks [ja liikmete abi organiseeritud kasutamiseks]
- Valla kodulehe võimalikult hea ära kasutamine infolevikus

Hooliv valla valitsemine

- Vallavalitsuse ja haridusasutuste töötajad valla üritustele
- Head toimivad lahendused teistest valdadest
- Valla kinnisvara mõtestatud ja vajadustest lähtuv kasutuselevõtt
- Hoonete registrisse kandmise abi

- Kohalikku omavalitsusse rohkem naisi (vaistu!)
- Volikogu istungite veebis ülekanndamine
- Aatelised ja kompetentsed inimesed valla juhtimisse

Läbi kaasatud ja toetava kogukonna särava Luunjani!

Koostöö soodustamine

- Kogukonnakeskus
- MTÜ asutamine, mis aitab KOVil visioone ellu viia [kergliiklusteede arendamine]
- Omavalitsuse initsiatiiv koostööks kogukondadega [Kus on volikogu esimees?]
- Haridusasutuste poolne suurem initsiatiiv koostöös kogukondadega
- Noorte volikogu → kodukoha identiteet

Kogukonna tundma õppimine ja aktiveerumine

- Vanemate inimeste kaasamine lastehoidu
- Valla inimressursi kaardistamine ja rakendamine
- Meditatsioon isikliku passiivsuse vastu
- Leida üles ja aktiveerida valla kasuks oma vallas elavad eksperdid
- Vabatahtlike korpus: andmebaas, koolitused, soodustused vallas

Rohelist identiteeti loov/tugevdav ja piirkonna atraktiivsust parandav kommunikatsioon [ja sündmused]

Teadlik mainekujundus

- Kaunilt kujundatud Luunja valla sünnitunnistused
- Tunnustada tegijaid, kogukondi ja koostööd
- Mainekujundusmeeskond, mis töötab pikema perioodi [5 a] kui ainult üks projekt
- Valla ühiste suurte sümboolite, märkide ülesleidmine, loomine, millega erinevad grupid saaksid identifitseeruda
- Korralikud infotahvlid piirkondadesse
- Rahuloluküsitlus valla elanikele

Identiteet läbi regulaarsete ühisürituste

- Kogukonnapäev
- Uute ideede tutvustamise päev iga kvartal
- Talgupäev üle kogu valla
- Luunja lille- ja taimelaat

Roheline vald

- Roheline kool rohelises vallas
- Jagada lendlehti, et kaardistada mahetoidu pakkujad
- Luunja OTT – Otse Tootjalt Tarbijale

Teise päeva lõpuks olime ühiselt leidnud terve hulga konkreetseid tegevusi, millega soovitud eesmärkide suunas liikuma hakata. Igaühes levis magus tõdemus, et kogukonnal on suur jõud, millega saab nii mõndagi tehtud.

▼ Mõttetalgute teine kohtumine. Foto: Toomas Liivamägi

Kolmas kohtumine

Kolmas koosloomepäev toimus 23. novembril Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses. Üritusel osalejad jagunesid teemade kaupa rühmadesse. Arutleti neljas meeskonnas, mida kirja pandud tegevustest oleks võimalik järgmise aastaga ellu viia ning mida saavad ja soovivad vallakodanikud ise uue aasta esimese 90 päevaga ära teha. Igaüks

püüdis leida need tegevused, mis on tema jaoks huvitavad ja jõukohased. Töörühmade tulemused on siin.

Neljas strateegilise suuna töögrupis mõeldi välja iga kõige olulisemad saavutused, milleni võiks jõuda esimese aasta lõpuks, määrati edu indikaatorid ja 90 esimese päeva ülesanded koos tegijate ja tähtaegadega. Kokkuvõtlik ülevaade neist punktidest on esitatud järgmises tabelis.

Strateegiline suund - ROHELINE

Esimese aasta saavutused Roheline kool – süsteemne prügi sorteerimine; ülevaade olukorrast; sorteerimise võimaluste laiendamine; infopäevad [1 või 2 aastas]; head lahendused teistest valdadest; rattaringlus; rattateede võimaluste kaardistamine; turvalisus; kohaliku toidu võrgustik; info kogumine; tegijatest teavitamine; info levitamine; moodustada roheline initsiatiivgrupp.

90 päeva plaan (jaan-märts 2020) Suhelda KOViga, mis on olemas ja tehtud; suhelda külaseltside, korteriühistute ja ettevõtjatega; reklaamida, teavitada, tagasiside rohelisest Luunjast; uurida teisi valdu, linnu, riike HEADE PRAKTIKATE KOHTA; kohtumine prügikäitlejatega ja prügi jaama külastus; käia Läänemaal Kasepää vallas ühise bussiga; rattateede osas võtame kaardi, vaatame üle, kogume infot palju inimesi kus piirkonnas on – kooli kaudu. Kohalik toit – info kogumine ühte kohta, kes mida teeb. Ühise arutelu jaoks tegijate kokkukutsumine.

Strateegiline suund - HOOLIV, INNOVAATILINE, TÕHUS VALLAVALITSEMINE

Esimese aasta saavutused Valla inimeste mõttetalgute ideed avalikustatakse. Kodulehelt on info hästi leitav, valla ametnike fotod on väljas, valla uudiskiri toimib ja valla uudiskirja listiga liitumise võimalus on loodud. Avalik internetipunkt koos abiliseaga tegutseb Luunja raamatukogudes. Luua valla elanike ettepanekute ja tagasiside rubriik, mis sisaldab infot selle kohta, mis järgus probleemi lahendamine on. Läbi mõelda ja läbi rääkida pikk plaan valla hoonete mõtestatud kasutamiseks. Luunja raamatukogu siseruumid Luunjas on korrastatud. Tunnustussüsteem on läbi mõeldud, valla sümboolika konkurss on välja kuulutatud ja läbi viidud.

90 päeva plaan Mõttetalgute tulemuste ja protsessi tutvustamine. Kodulehe analüüs ja kommunikatsioonikoolitus; uute kodulehe rubriikide lisamine – uudiskiri. Valla tunnustussüsteemi eelnõu koostamine, kooskõlastamine ja vastuvõtmine; valla sümboolika-konkursi väljakuulutamise. Läbirääkimised raamatukoguga abistatud teenuse pakkumiseks. Valla hoonete ja vajaduste analüüs ja esmased ettepanekud.

Strateegiline suund - ETTEVÕTLUSE SOODUSTAMINE

Esimese aasta saavutused Jäätmete kogumiskohad ja äraandmisvõimalused selged kõigile vallaelanikele. Plaan esimese kergliiklustee rajamiseks (milliste vahenditega ja millal); Turismiarendus, tööstuspark valda, ettevõtlusinkubaator, mentorlus, ka grupimentorlus, alustava ettevõtja toetus, üldplaneering, vallas on töö ettevõtluse tugisüsteemi spetsialist, plaan turisminduse soodustamiseks, mis on puudu ja mida oleks vaja juurde ehitada / rentida, plaan tömbekeskuse loomiseks (linna piiril kasutaks ka Annelinna elanikud) Valla ettevõtjate tutvustamine, tunnustusüritus, COOP Luunjasse, koos kojutellimisega.

90 päeva plaan Leida inimene, kes hakkab eestvedama koostöökeskuse käivitamise protsessi Kaardistada vajadused ja potentsiaalsed kasutajad

Strateegiline suund - LUUNJA FB-GRUPP „LUUNJA KOGUKOND“

Esimese aasta saavutused Haridusasutuste suurem initsiatiiv koostöös kogukonnaga Luunja tegus FB-grupp „Luunja kogukond! Taaskasutus foorumi kaudu (FB); Külaelu elustatud – ühised talgud, kodukohvikute päevad, uute aktiivsete inimeste osalemine kogukonna juhtimises; mahetoidu ringlus ja taluturg (FB); Kohtumised innustavate isikudega – kool, teiste valdade eeskujud, virtuaalne kogukonnakeskus, Luunja naiseltsi uuenduskuur, talgupäev üle kogu valla, tunnustamissüsteem – abivalmis vallakodanik jne; Koolil ja lasteaial oma õuesõppeala, paremad transpordivõimalused kodukohast Luunjasse ja tagasi, MTÜ asutamine – aitab KOVil visioone ellu viia kergliiklusteede arendamiseks.

90 päeva plaan Leida admin grupi halduseks; uurida kogemusi grupi opereerimisel; luua FB grupp; ost-müük-vahendus; ürituste kalender; innustavate kohtumiste plaan; Naisseltsi tutvumisüritus; huvitegevuste plaan.

Edasised tegevused

Möttetalgute kolmanda kohtumise laudkonnas „Luunja kogukond“ oli möttetalgute esimeseks ja olulisimaks ideeks Luunja valla kogukonna FB [Facebook] grupi loomine, mille eesmärgiks on Luunja vallaga seotud info kiire ja operatiivne liikumine võimalikult paljude Luunja valla elanike vahel. Täna nase seisuga on selline grupp juba olemas ja grupiga on liitunud üle 370 liikme. Grupi nimeks on „Luunja valla teated“. Soov ja eesmärk on, et esimese 90 päevaga liituks FB grupiga „Luunja valla teated“ ca 500 inimest. Selleks on palve, et Luunja valla elanikud liituks ise ja kutsuks liituma ka kõiki teisi enda Luunja vallas elavaid FB sõpru. Grupi „Luunja valla teated“ liikmed saavad gruppi postitada Luunja valla elanikele olulist või kasulikku infot [Luunja vallaga seotud ürituste kohta, Luunja inimeste ja ettevõtjate poolt valla elanikele pakutavate teenuste ja toodete kohta, kadunud või leitud loomade ja asjade kohta, ühise transpordi organiseerimise kohta, jne]. Liitumiseks otsi Facebookist grupp nimega „Luunja valla teated“ ning vajuta grupiga liitumise nuppu.

Laudkonnas „Hooliv, innovaatiline ja tõhus vallavalitsemine“ leiti, et valla ürituste koondamine igal nädalal ilmuvasse infokirja on täiesti jõukohane ja kui see kogukonna hinnangul aitab oluliselt parandada vallas ja selle asutustes

toimuva kohta info liikumist, tuleb infokiri käivitada. Juba detsembris ilmusid esimesed Luunja Ruupori teated. Luunja Ruupori info jõuab ka FB grupiga „Luunja valla teated“ liitunud inimesteni ja on leitav valla kodulehelt.

Esimesed sammud on tehtud. Mis saab edasi? Kui 90 päeva möödab, tuleme taas kokku ning vaatame, mis ülesanded endale võtsime, mida oleme ära teinud ning kuidas edasi minna. Kohtumiseni!

Tänu sõnad osalejatele ja abilistele

Luunja vald tänab kõiki aktiivseid osalejaid ja kaasmõtlejaid. Suur tänu kultuurimajale ja koolile koosmõtlejaid lahkelt võõrustamast. Suur tänu Kapteni Keldrile ja toredale kokaonule, kes meid kõiki neil kolmel päeval maitsvate roogadega kostitas ja sel moel kogukonna arengusse oma panuse andis. Täname Luunja valla raamatukogusid, kes esimeseks visioonipäevaks osalejate toodud ajakirjadele raamatukogu vanu ajakirju lisaks andsid.

Luunja rahvas tänab Sotsiaalse Innovatsiooni Labori inimesi, kes kolmel laupäeval pealinnast Luunjasse tulid, et aidata meil ühiselt valla tulevikule mõelda.

Möttetalgute kolmas kohtumine. Foto: Kadri Sõrmus

Kes või mis on Sotsiaalse Innovatsiooni Labor?

Sotsiaalse Innovatsiooni Labor on vabaühendus, mille eesmärgiks on koosloome metoodika uurimine, arendamine ja rakendamine kogukondlike ja ühiskondlike probleemide lahendamisel.

Mida me peamiselt teeme, on see, et aitame erinevatel kogukondadel ja organisatsioonidel ühiselt probleeme lahendada. Meie oleme nõ kolmas sõltumatu osapool, kes pakub juhendatud protsessi, mis võimaldab vaatamata eriarvamustele jõuda koosmeelele, kuidas on mõistlik edasi liikuda.

Koosloome ongi lihtsustatult öeldes mitme osapoolega loov probleemi lahendamise protsess, mis hõlbustab inimestel koostöös paremaid tulemusi saavutada. Koosloome tulemuseks võib olla uus teenus, strateegia või koostööprotsess.

Pooled meie tiimist on seotud Tartu Ülikooliga ja seega on meil selle teema vastu ka tugev akadeemiline huvi.

Kust on pärit teie meetodid, millega nii erinevad inimesed koos mõtlema suunate?

Oma metoodikaid oleme me kogunud üle maailma, samas me ka ise arendame metoodikaid edasi ja kohandame neid siinsetele oludele. Meie üheks tugevuseks ongi uute metoodikate importimine ja Eestisse kohandamine.

Peamised metoodikad, mida me täna kasutame, on disainmõtlemine ja teenusedisain, aktiivõpe (inglise keeles *action learning*), osalustehnoloogiad (inglise keeles *TPv* või *technology of participation*) ja Lego Serious Play.

Disainmõtlemist ja teenusedisaini oleme me täiendanud erinevate rühma juhtimise ja rühma otsustamisprotsesside metoodikatega.

Minu enda doktoritöö on seotud koosloome metoodikate uurimise ja arendamisega. Lisaks on meie tiimis veel Kaia Kotov, kes samuti uurib Tartu Ülikoolis doktorantuuris sotsiaalset innovatsiooni, teema, mis koosloomega seotud. Samuti on meie tiimis veel Marko Uibo, kes loeb Tartu Ülikoolis loengut „Antropoloogia ja koosloome“. Me oleme kolmekesi ka koosloomest teadusartiklit avaldamas. Selle artikli tarvis me arendasime koosloome uuringut ehk seda, kuidas koosloomes teenuste tulemusi hinnata Eesti

Rasmus Pedanik selgitusi jagamas. Foto: Toomas Liivamägi

töövõimereformi ühe teenuse – kaitstud töö teenuse – kontekstis.

Miks te seda teete?

Ma arvan, et me kõik teeme seda veidi erinevatel põhjustel. Minu huviks on komplekssete probleemide lahendamine ja probleemilahendamise metoodikate arendamine. Lisaks huvitab mind see, kuidas aidata inimestel koostööd teha. Koostöö tegemise oskused on eestlastel kahjuks suhteliselt kehvad, selles suhtes on tööpõld väga suur ja suuresti kündmata.

See, mis meid kõiki ühendab, on, ma arvan, usk sellesse, et koostöös suudab rohkem asju ära teha ja nõ demokraatlik arutelu on eduka koostöö aluseks. Demokraatliku arutelu all pean ma silmas seda, et kõik osapooled saavad oma mõtteid ja hirme väljendada – ka need, kes seda väga teha ei oska. Koosloome aitab kindlasti kaasa ka osalusedemokraatia levikule.

Missuguste teemade lahtimõtleamiseks koosloome meetod sobib?

Koosloome sobib hästi selliste probleemide või väljakutsete lahendamiseks, kus on vaja koos midagi uut välja mõelda ja siis see ka ühiselt ellu viia. Selleks võib olla nt omavalitsuse või organisatsiooni arengukava või siis mõni konkreetne teenus või protsess. Koosloome on enamasti tulevikku suunatud protsess.

Kas tahaksite midagi öelda Luunja valla inimestele, kes koosloomepäevadel osalesid?

See, mis Luunja vallas toimus, on väga äge! Ma ei tea ühtegi teist omavalitsust, kes oleks koosloome meetodil nii ulatuslikku uut visiooni loonud. On olnud küll valdkondlike arengukavade ja visioonide loomist, kuid sellist suurt ei ole minu teada olnud. See on suur asi, et elanikele antakse võimalus sedasi oma unistusi ja soove väljendada. Tahaksingi siinkohal meie meeskonna poolt kõiki tänada, kes selles protsessis osalesid ja tegid selle protsessi võimalikuks, meil oli väga hea meel teiega koostööd teha!

Kust saab koosloome meetodi kohta põhjalikumalt lugeda?

Koosloome (inglise keeles *co-creation*) on suhteliselt uus valdkond ja eesti keeles veel materjale pole ilmunud. Me kavatsime ise sügiseks lihtsama eesti keelse käsiraamatu kokku panna. Hetkel saab lugeda teenuste koosloomest meie poolt toodetud juhendmaterjalidest: https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/document_files/REGO/juhendmaterjal.pdf.

Kui kellelgi on soovi inglise keeles lugeda, siis soovitan raamatut „The Art of Co-Creation: A Guidebook for Practitioners“.

Rasmus Pedanik
Sotsiaalse Innovatsiooni Labori
asutaja ja juht